

De ING BudgetBarometer is een graadmeter voor hoe het met het huishoudboekje van de gemiddelde Nederlander is gesteld. Met de BudgetBarometer wil de ING consumenten beter inzicht geven in hun eigen financiële huishouden. Het ING Economisch Bureau geeft tegelijk met de barometerscore ook ieder kwartaal inzicht in de ontwikkeling van de kosten voor levensonderhoud van een aantal verschillende voorbeeldhuishoudens.

De feitelijke barometerscore is gebaseerd op periodiek marktonderzoek onder een representatieve groep Nederlandse huishoudens en meet hun oordeel over hoe zij kunnen rondkomen. De ING BudgetBarometer heeft als minimale waarde 0 en kan maximaal uitkomen op 200. De neutrale stand is 100. Het aantal optimisten en pessimisten over de eigen portemonnee houdt elkaar bij die stand in evenwicht.

Inzicht in ontwikkeling huishoudboekje

Achter de gemiddelde prijsstijging kunnen grote verschillen schuilgaan. Daarom volgt het ING Economisch Bureau ook de ontwikkeling van de kosten voor levensonderhoud van een aantal voorbeeldhuishoudens in verschillende situaties. Zo volgen we de kosten van het levensonderhoud van Jan-Willem, een student met een uitgebreid sociaal leven.

Maar ook Otto en Miryam, die anderhalf keer modaal verdienen en voor hun dochters een fijn leven met sport, muziek en een goede financiële toekomst wensen. In totaal volgt het Economisch Bureau zes voorbeeldhuishoudens, variërend van een jong, hardwerkend stel in de stad tot een gepensioneerd echtpaar dat graag korte uitjes maakt. En van een bijstandsmoeder die de eindjes aan elkaar knoopt tot een miljonairsstel met een luxueuze levensstijl.

Gevolgen voor de eigen portemonnee

Elk kwartaal gaat het Economisch Bureau na hoeveel het leven duurder of goedkoper is geworden voor Otto en Miryam en alle andere voorbeeldhuishoudens. Actuele ontwikkelingen, zoals het duurder worden van de aanvullende zorgverzekering, hebben consequenties voor de huishoudboekjes van de gezinnen, zeker voor het gepensioneerde stel. Als de belastingen dalen dan profiteren gezinnen met bellende tieners zoals bij Otto en Miryam hiervan extra veel. Met de BudgetBarometer krijgen consumenten inzicht in de ontwikkeling van kosten voor levensonderhoud die voor hun relevant zijn en kunnen zij ook kansen die zich voordoen aangrijpen om hun kosten te verlagen. Zo kunnen consumenten zien hoe bepaalde actuele ontwikkelingen in de economie uitpakken voor hun portemonnee.

Minder moeilijk rondkomen

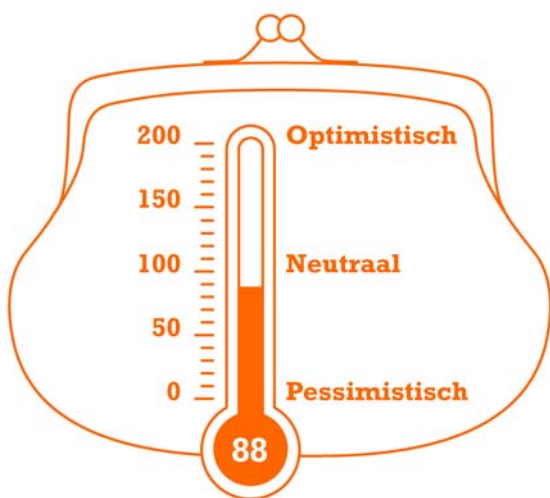
ING BudgetBarometer stijgt naar 88 punten

De ING BudgetBarometer is gestegen naar 88 punten. Huishoudens zijn nog wel pessimistisch over de eigen portemonnee. Dagelijkse boodschappen zijn een belangrijke bezuinigingspost. Consumenten kiezen in de supermarkt voor minder luxe producten en houden de folders met de prijzen beter in de gaten. Maar vooral restaurants worden hard getroffen door bezuinigende huishoudens. Bijna de helft (46%) gaat nu minder vaak uit eten dan vorig jaar. Consumenten van wie het vermogen het laatste jaar is gedaald, hebben vaker moeite om de eindjes aan elkaar te knopen.

ING BudgetBarometer omhoog naar 88

Het vertrouwen in de huishoudportemonnee is gestegen. Vorig kwartaal kwam de ING BudgetBarometer uit op 86, in het tweede kwartaal op 88. Nederlandse huishoudens blijven per saldo wel negatief gestemd over de eigen portemonnee. Bij een stand onder de 100 punten zijn er namelijk meer pessimisten dan optimisten. Toch weet de meerderheid van de Nederlanders goed rond te komen. Het percentage huishoudens dat geld tekort komt is gedaald van 20% naar 18%.

BudgetBarometer

Beter oordeel verleden

De stand van de ING BudgetBarometer is vooral gestegen vanwege een milder oordeel over het verleden. In januari zei 18% van de huishoudens moeilijker rond te komen dan drie maanden daarvoor. Die groep is geslonken tot 15% in mei. Kennelijk heeft het even geduurd voordat gezinnen de lastenverlichting

van januari ook echt in de portemonnee voelden. Zo scheidt de afgeschafte werkloosheidspremie modale werknemers al snel 23 euro netto per maand en dat maandelijkse voordeel kan voor een huishouden van tweeverdieners oplopen tot 90 euro. Ook het vakantiegeld zal in mei het rondkomen makkelijker hebben gemaakt. Vooral huishoudens met inkomens onder de 28.000 EUR hadden in januari meer moeite om rond te komen dan nu. Toen kwam 36% geld tekort, inmiddels nog maar 26%.

Lasten en prijzen doen bezuinigen

Huishoudens die nu moeilijker rondkomen dan drie maanden geleden, wijten dat vooral aan de gestegen prijzen. Ruim een derde (35%) wijst dit aan als hoofdoorzaak. Met stip op twee staan de vaste lasten. Drie op de tien (30%) huishoudens zegt vooral hierdoor moeilijker rond te komen. Een gedaald inkomen is voor ruim een vijfde (22%) van de huishoudens de belangrijkste reden dat zij moeilijker rondkomen. Dit speelt bijvoorbeeld voor werknemers die hun baan zijn verloren of voor uitzendkrachten die minder uren kunnen werken dan gewenst. Ook veel zelfstandigen verdienen door de recessie minder. De moeilijker rondkomende huishoudens passen hun gedrag aan. De helft (50%) bezuinigt vooral op de dagelijkse uitgaven, drie op de tien (30%) zoekt het in uitstel van grote uitgaven en een op de vijf (19%) spaart vooral minder. Vorig kwartaal was (meer) lenen nog voor 7% de belangrijkste optie, nu voor niemand meer.

Minder last van vaste lasten

Van de Nederlandse huishoudens verwacht vier vijfde (79%) over drie maanden even makkelijk of moeilijk rond te komen als nu. Een op de zes (15%) verwacht meer moeite te hebben en 4% juist minder. Van de pessimisten denkt 43% dat vooral prijsstijgingen hun koopkracht zullen aantasten. De stijging van de vaste lasten is nu naar de tweede plaats verdrongen (van 41% naar 24%). Voor dat laatste is op zich ook alle reden. In juli zullen de energietarieven dalen. Het ING Economisch Bureau gaat er vanuit dat dit bij een gemiddeld energieverbruik 20 tot 30 euro per maand zal schelen. Mede daardoor zal vanaf juli de inflatie onder de 1% duiken. Ook een verdere daling van de voedselprijzen draagt daar aan bij.

Minder rijk

Huishoudens hebben de twaalf maanden tot en met mei per saldo de waarde van hun bezittingen - zoals spaargeld, beleggingen of een huis - zien verminderen. Vooral de halvering van de aandelenkoersen heeft erin

gehakt. Van alle huishoudens zag vier op de tien (40%) zijn totale bezit afnemen. Voor een derde (33%) bleef het vermogen constant terwijl een kwart (24%) de totale waarde van zijn bezit zag groeien.

Huishoudens met een gedaald vermogen komen moeilijker rond dan huishoudens die rijker zijn geworden. Van de eerste groep komt een kwart (25%) geld tekort, van huishoudens met meer vermogen komt maar 8% tekort. Het verband tussen vermogen en rondkomen kan twee kanten op werken. Huishoudens die maandelijks geld tekort komen kunnen niets opzij leggen. Daardoor kunnen zij geen vermogen opbouwen of moeten zij zelfs interen op hun vermogen. Andersom kunnen slechte beleggingsresultaten nopen tot extra maandelijks besparingen voor een appeltje voor de dorst, waardoor huishoudens minder overhouden om van rond te komen.

Uit eten is uit

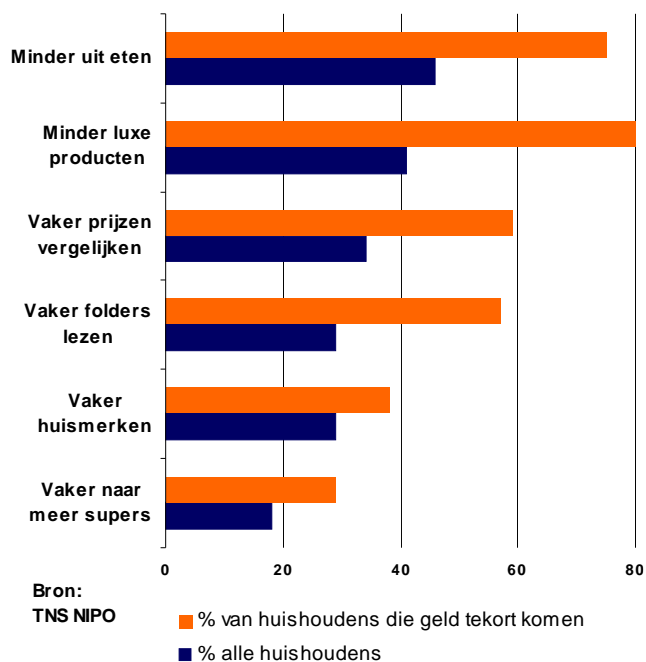
Consumenten bezuinigen eerder op luxe dan op iets noodzakelijks als de huur. Vier op de tien (41%) huishoudens eet minder luxe producten dan vorig jaar. Van de gezinnen die geld tekort komen gaat het zelfs om acht op de tien (80%). Voor de meeste consumenten is uit eten gaan een extraatje. Bijna de helft (45%) geeft daar nu minder aan uit dan vorig jaar. Zij lijken niet zozeer te bezuinigen door te kiezen voor goedkopere restaurants of budgetmenu's. Consumenten besparen vooral door minder vaak te gaan (46%). Dit sluit aan bij de cijfers over restaurants, die dit jaar tot nu toe lage omzetten haalden.

Op de kleintjes letten

Als consumenten minder uit eten gaan, dan moeten zij meer voedsel kopen in de supermarkt. Toch proberen consumenten ook op de dagelijkse uitgaven te besparen. Dat doen zij op meerdere manieren. Zo kiest drie op de tien (29%) vaker voor huismerken in plaats van A-merken. Een op de vijf (18%) gaat vaker dan vorig jaar naar verschillende supermarkten. Eenmaal in de supermarkt vergelijkt eenderde (34%) de prijzen nu vaker. Bij de huishoudens die geld tekort komen gaat het om 59%. Ook de folders met aanbiedingen krijgen meer aandacht. Drie op de tien (29%) let daar nu vaker op, bij de niet-rondkomers zelfs 57%. Van de huishoudens met een tekort besteedt drie op de tien (29%) door het koopjesjagen nu ook meer tijd aan het boodschappen doen dan vorig jaar.

Hoe bezuinigen consumenten?

% van huishoudens ten opzichte van vorig jaar

Voorbeeldhuishoudens

Wachten op de energienota

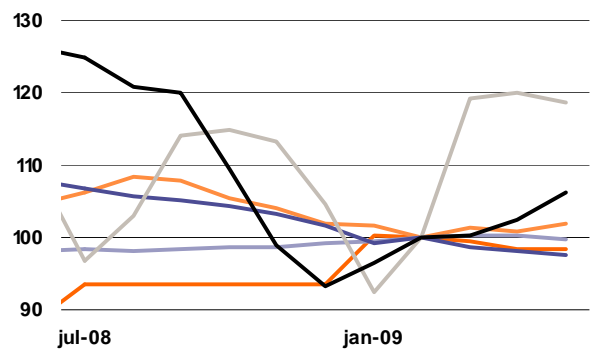
In mei lag het prijspeil voor consumenten gemiddeld 1,6% hoger dan een jaar eerder. Achter dit gemiddelde gaan grote verschillen schuil, zoals blijkt uit een vergelijking tussen de voorbeeldhuishoudens die het ING Economisch Bureau volgt. Voor het gepensioneerde stel Wijnand en Janneke stegen de kosten van levensonderhoud het meest (3,2%), voor de anderhalf modaalverdieners Otto en Miryam het minst (1,1%). Het verschil tussen deze stellen is groter dan de inflatie zelf. Bijna alle voorbeeldhuishoudens profiteren de komende tijd van meevallende energietarieven.

Verskil mag er wezen

Iedereen is anders. Er zijn maar weinig mensen met een uitgavenpatroon dat precies gelijk is aan het gemiddelde. Dergelijke verschillen in 'boodschappenmandje' betekenen dat de kosten van levensonderhoud zich voor iedereen anders ontwikkelen. Vrijwel niemand zal zich dus precies herkennen in de inflatiecijfers die het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) berekent op basis van het gemiddelde huishouden. Het ING Economisch Bureau volgt daarom een aantal voorbeeldhuishoudens met een uitgavenpatroon dat afwijkt van het gemiddelde. Elk kwartaal bekijken we hoeveel het leven duurder of goedkoper is geworden voor Jan-Willem (een student), Chantal (een bijstandsmoeder met twee kinderen), Reinout en Marieke (jonge tweeverdieners), Otto en Miryam (anderhalf keer modaal met kinderen), Gijsbrecht en Josephine (miljonairs zonder kinderen) en Wijnand en Janneke (AOW-ers in een aanleunwoning). Zie het kader voor een verdere omschrijving.

Mee- en tegenvallers

prijsverloop (februari 2009=100)

Bron: CBS

energie
voedingmiddelen
kleding
consumptie in buitenland
tweedehands auto's
benzine

Voorbeeldhuishoudens ING BudgetBarometer

Het ING Economisch Bureau kijkt elk kwartaal hoe de kosten van levensonderhoud zich ontwikkelen voor verschillende (fictieve) huishoudens. We volgen:

Jan-Willem: een alleenstaande student die op kamers woont. Hij rookt en gaat minimaal een keer per week stevig uit. Hij fietst en reist met zijn ov-jaarkaart per openbaar vervoer. Hij heeft een bijbaantje en krijgt van zijn ouders iedere maand 200 euro. Daarnaast leent hij maandelijks 200 euro voor boeken en studie. In de zomer gaat hij zes weken low budget naar Azië. Hij heeft maandelijks ruim 1100 euro te besteden.

Chantal: een alleenstaande moeder met een bijstandsuitkering. Met haar twee jonge kinderen woont ze in een sociale huurwoning en gaat ze één keer per jaar een week kamperen in Nederland. Ze doen alles op de fiets, heel af en toe gaan ze met het ov. Chantal geeft een kleine 1400 euro per maand uit.

Otto en Miryam: anderhalfverdieners. Hun gezin geeft ongeveer 3000 euro per maand uit. De twee dochters sporten, volgen muziekles en hebben een gsm. Kleding kopen ze samen met hun ouders. Het gezin heeft een woonhuis en een hond. Op vakantie gaan ze in hun tweedehands auto naar de camping in Zuid-Frankrijk. Otto en Miryam leggen iedere maand geld opzij voor later, als hun dochters gaan studeren.

Wijnand en Janneke: een gepensionerd stel dat rondkomt van de AOW (ruim 1300 euro per maand). Ze wonen in een aanleunwoning. Ze hebben geen auto en doen boodschappen met hun scootmobiel. Ze hebben een kat. Eens in het kwartaal gaan ze mee met het seniorenuitje. Wijnand en Janneke ontvangen dagelijks de krant.

Marieke en Reinout: een jong werkend stel dat samen ruim vier keer modaal verdient. Ze hebben ongeveer 6000 euro te besteden per maand. Ze hebben een leaseauto en een eigen auto en wonen in een koopappartement. Vaak eten ze buiten de deur. Ze gaan vier keer per jaar op vakantie. Beiden beoefenen een sport in clubverband. Hun boodschappen halen ze bij speciaalzaken en ze besteden veel geld aan uiterlijke verzorging en kleding.

Gijsbrecht en Josephine: miljonairs die wonen in hun grote boerderij. Daarnaast huren ze een luxe appartement in de stad. Een keer per maand vliegen ze naar hun vakantiehuis in Zuid-Frankrijk. In Nederland hebben ze de beschikking over drie auto's en maken ze gebruik van een tuinman en een hulp in de huishouding. Per maand geeft dit stel ruim 20.000 euro uit.

Mee- en tegenvallers

Volgens het CBS waren de prijzen voor consumenten in mei 1,6% hoger dan een jaar eerder. Het grootste deel van de stijging (1,4%) vond plaats van maart tot en met mei. Dat is vergelijkbaar met eerdere jaren en komt onder andere door de nieuwe kledingcollecties in de winkels. Kleding is nu 18,6% duurder dan in februari. Benzine steeg 6% in prijs. Er waren ook meevallers. Tweedehandsauto's werden tussen februari en mei 2,4% goedkoper en energie 1,6%. We bekijken nu hoe de kostenontwikkeling is uitgepakt voor onze voorbeeldhuishoudens.

De kosten voor onze voorbeeldhuishoudens

De anderhalf modaalverdieners **Otto en Miryam** 'verslaan' de inflatie van 1,6%. Voor hen stegen de kosten van levensonderhoud namelijk minder dan gemiddeld. Ten opzichte van vorig jaar waren zij in mei 35 euro (1,1%) meer kwijt. Duurder waren onder andere energie (24 euro), voeding (7 euro) en horeca (6 euro), terwijl autorijden (19 euro) goedkoper werd. In vergelijking met drie maanden eerder is hun leven 1,0% duurder geworden, of 33 euro per maand. De belangrijkste reden daarvoor is dat kleding voor hen 27 euro duurder was. Ook waren zij 4 euro meer kwijt aan benzine. Er komt een meevaller aan. Naar verwachting valt hun energierekening vanaf juli 30 euro lager uit.

Ten opzichte van vorig jaar is het AOW-stel **Wijnand en Janneke** flink duurder uit. De kosten stegen 41 euro. Dit is op hun maandelijkse AOW 3,2%. Boosdoeners waren onder andere de woonlasten (19 euro), recreatie (7 euro), verzekeringen (5 euro) en voeding (5 euro). In het laatste kwartaal werd het leven 1,1% duurder. In mei moesten zij 14 euro meer uitgeven om hetzelfde te kunnen kopen als in februari. De belangrijkste tegenvaller was kleding (13 euro), maar ook het openbaar vervoer kost hen nu ruim 1 euro meer. Wijnand en Janneke zullen vanaf juli ongeveer 20 euro minder kwijt zijn aan energie. Verder pakt de verwachte verdere daling van de voedselprijzen gunstig uit omdat ze relatief veel uitgeven aan eten.

Marieke en Reinout, het jonge werkende stel, waren in mei 127 euro (2,1%) duurder uit dan in mei 2008. Vooral recreatie (27 euro), wonen (26 euro), autorijden (16 euro) en horeca (15 euro) kostte hen meer. In vergelijking met februari waren zij 108 euro (1,8%) meer kwijt. Belangrijkste tegenvallers waren kleding (70 euro) en vliegen (18 euro). Hun energieleverancier gaat volgende maand de tarieven verlagen en dat scheelt hen 40 euro per maand.

Jan-Willem, de student, heeft zijn kosten het afgelopen jaar zien stijgen met 3,1%. Dat komt overeen met 35 euro per maand. Door hogere accijnzen is hij meer kwijt aan alcohol en tabak (14 euro). Ook de hogere huur (7 euro) en horecaprijzen (8 euro) troffen hem in de portemonnee. Ten opzichte van februari is hij 21 euro (1,9%) meer kwijt. Niet alleen is kleding 8 euro duurder geworden, maar hij moet ook 6 euro meer opzij leggen voor zijn vliegvakantie. Verder is hij 5 euro meer kwijt aan horecauitgaven, alcohol en tabak. Jan-Willem huurt inclusief. Daarom kan hij in juli geen energiemeevaller tegemoet zien. Net als de eerdere

tegevaller in januari is die voor rekening van zijn huurbaas.

Bespaartips

Wat kunnen onze huishoudens doen om geld te besparen? Hieronder volgen enkele tips:

Otto en Miryam zien in juli sowieso de energierekening met 30 euro dalen. Toch kan het nog altijd lonen om over te stappen naar een andere energieleverancier. Zij moeten wel oppassen de prijs niet te lang vast te leggen. Dat hebben de bureaus vorig jaar gedaan en die zien de verlaging van de energienota in juli aan hun neus voorbijgaan.

Chantal is de laatste maanden iets minder kwijt aan eten. Mogelijk kan ze nog voordeliger uitkomen als zij haar dieet aanpast aan de prijzen. Aardappelen zijn de laatste drie maanden bijvoorbeeld 36% duurder geworden, rijst slechts 3%. Verse groenten werden juist 17% goedkoper. Ook varkens- en kippenvlees daalde iets in prijs. Ze kan campingkosten uitsparen door gebruik te maken van de mogelijkheid tot gratis en legaal wildkamperen op een paalkampeerterrein van Staatsbosbeheer.

Jan-Willem gaat op vakantie naar enkele landen in Azië. Sinds hij in maart zijn plannen maakte is de lokale munt in Vietnam met meer dan 10% gedaald ten opzichte van de euro. De Indonesische Rupiah werd juist meer dan 10% duurder. Het kan voor hem dus lonen de oorspronkelijke plannen iets aan te passen. Laat boeken en afschaffing van de vliegtaks hebben al in zijn voordeel gewerkt.

Wijnand en Janneke kunnen profiteren van de aanbiedingen van supermarkten. Eenzesde van het gemiddelde boodschappenmandje in de supermarkt bestaat uit actie-artikelen. Wijnand en Janneke kunnen meer aanbiedingen kopen, want zij hebben meer tijd om de prijzen bij verschillende supermarkten te vergelijken. Ook op hun uitjes kunnen ze besparen door voordeelreisjes te vergelijken.

Marieke en Reinout profiteren van de afschaffing van de vliegtaks per 1 juli. Dat scheelt tot 45 euro per vlucht. Hun bel- en sms-kosten in het buitenland gaan dankzij de Europese Commissie omlaag. Toch kunnen zij extra besparen door vaker een sms-je te sturen en minder te bellen. Verder scheelt het tientjes per jaar als zij tijdens hun vakanties de krant tijdelijk stopzetten.

Gijsbrecht en Josephine hoeven niet echt te besparen, maar betalen ook niet graag teveel. Zij overwegen een uitbouw te maken op hun boerderij. Nu het slecht gaat in de bouw, kunnen zij beter onderhandelen over de prijs.

Voor **Chantal**, de bijstandsmoeder, namen de kosten de afgelopen twaalf maanden toe met 2,6%. Zij was in mei 36 euro meer kwijt dan een jaar eerder. Vooral de woonlasten vielen in deze periode tegen (21 euro). De laatste drie maanden is het leven 18 euro duurder

geworden (1,3%), vooral veroorzaakt door kleding (18 euro duurder). Chantal kan vanaf juli rekenen op een 20 euro lagere energienota. Dat is voor haar een koopkrachtmeevaller van 1,5%. Omdat Chantal relatief veel uitgeeft aan voedsel, profiteert zij ook extra van de ingezette daling van de voedselprijzen.

Gijsbrecht en Josephine leven als miljonair op grotere voet. Voor hen was het leven in mei 538 euro duurder dan een jaar eerder (2,5%). Vooral de stijging van de autokosten met 187 euro springt in het oog. Gijsbrecht moet extra afschrijven door de gedaalde inruilwaarde van zijn auto's (tweedehandsauto's werden namelijk 9,5% goedkoper). Daarnaast stegen de woonlasten (98 euro) en de horecauitgaven (49 euro). Ten opzichte van februari stegen de kosten van levensonderhoud voor hen met 684 euro (3,2%), vooral omdat de nieuwe collectie kleding duurder is (539 euro). Voor Gijsbrecht en Josephine bedraagt de meevaller op de energierekening in juli 70 euro, ofwel 0,3% van hun budget.

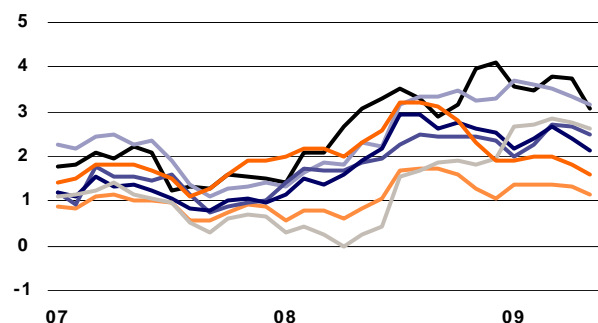
De inflatie verslaan

In mei waren de prijzen gemiddeld 1,6% hoger dan in mei vorig jaar. **Otto en Miryam** zagen hun kosten over de periode slechts met 1,1% stijgen. Het verschil van 0,5% met de inflatie ontstaat grotendeels omdat ze goedkoper in hun tweedehandsauto rijden en relatief weinig alcohol en tabak kopen (wat in prijs gestegen is). De persoonlijke inflatie van **Jan-Willem** is met 3,1% bijna twee keer zo hoog als gemiddeld. Dat komt omdat een relatief groot deel van zijn budget opgaat aan

duurder geworden tabak en het drinken van alcohol, thuis of in de kroeg. Ook de duurdere vliegtickets hakken er bij hem in. **Wijnand en Janneke** zijn een andere uitschieter naar boven toe. Dat hun kosten van levensonderhoud met 3,2% zijn gestegen, komt onder andere omdat een groot deel van hun uitgaven naar duurder geworden energie gaat. Ook prijsstijgingen van onder andere vlees, de krant en dierenvoer in de afgelopen twaalf maanden komen op hun krappe budget extra hard aan.

Kosten van levensonderhoud

% tov jaar eerder

Bron: ING Economisch Bureau

- Jan-Willem (student)
- Otto en Miryam (1,5 x modaal)
- Wijnand en Janneke (gepensioneerden)
- Gijsbrecht en Josephine (miljonairs)
- Marieke en Reinout (4 x modaal)
- Chantal (bijstandsmoeder)
- inflatie

Kosten van levensonderhoud in euro's

over afgelopen drie maanden

	Chantal (bijstand)	Jan-Willem (student)	Otto & Miryam (1,5x modaal)	Wijnand & Janneke (AOW)	Marieke & Reinout (4x modaal)	Gijsbrecht & Josephine (milj)
Totaal februari 2009	1385	1141	3125	1320	6015	21317
Verschillen						
Voeding	-1	0	-1	-1	0	1
Alcohol en tabak	0	2	1	0	1	3
Kleding en schoenen	18	8	27	13	70	539
Wonen	-2	0	-4	-2	0	1
Vervoer	1	6	2	2	28	106
Overig	2	5	8	2	9	34
Totaal verschil (in %)	18 (1,3%)	21 (1,9%)	33 (1,0%)	14 (1,1%)	108 (1,8%)	684 (3,2%)
Totaal mei 2009	1403	1162	3158	1334	6123	22001

Bron: ING Economisch Bureau

Verantwoording en disclaimer ING BudgetBarometer

De ING BudgetBarometer meet het oordeel van Nederlandse huishoudens over hoe zij kunnen rondkomen. De feitelijke barometerscore is gebaseerd op een aantal vragen uit marktonderzoek door TNS NIPO onder een representatieve groep Nederlandse huishoudens en geeft aan hoe zij vinden dat het huishoudboekje sluit. De ING BudgetBarometer heeft als minimale waarde 0 en kan maximaal uitkomen op 200. De neutrale stand is 100. Het aantal optimisten en pessimisten over de eigen portemonnee houdt elkaar bij die stand in evenwicht. In meting-2 van 2009 (in mei afgenomen onder 883 Nederlandse huishoudens) is de BudgetBarometerscore uitgekomen op 88.

Om inzichtelijk te maken dat de ontwikkeling van de kosten van levensonderhoud voor verschillende groepen afwijkt van het gemiddelde vertaalt het ING Economisch Bureau de consumentenprijsindex van het Centraal Bureau voor de Statistiek naar een aantal fictieve huishoudens. Deze voorbeeldhuishoudens hebben een ander 'boodschappenmandje' dan het gemiddelde huishouden waardoor zij ook op een andere gemiddelde prijsontwikkeling uitkomen.

De in deze publicatie neergelegde opvattingen zijn gebaseerd op de door ING vergaarde informatie en door ING betrouwbaar geachte bronnen. Deze gegevens zijn op zorgvuldige wijze in onze analyses verwerkt. Noch de ING, noch medewerkers van de bank kunnen aansprakelijk worden gesteld voor de in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden. Aan de verstrekte informatie kunnen geen rechten worden ontleend. ING aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor de inhoud van de publicaties of voor informatie die op of via de sites wordt verstrekt. Auteursrecht en rechten ter bescherming van gegevensbestanden zijn van toepassing op deze publicatie. Niets in deze publicatie mag worden gereproduceerd, verspreid of gepubliceerd zonder de uitdrukkelijke vermelding van de ING als bron van deze informatie. De afnemer van deze informatie is verplicht aanwijzingen van de ING betreffende het gebruik van de informatie op te volgen. Nederlands recht is van toepassing.
